

ESSEE · KOULUTUS JA PALKKA

Kannattaako opiskella tohtoriksi?

Harri Sieppi · 2026 · tarina datan takana – [tarkista tutkimus](#)

Keväällä 2026, pitkän luentopäivän päätteeksi, seisoin Paasitornissa Hakaniemessä. Vanhan työväentalon salissa ryhmät esittivät talven kurssitöitään, ja opettajia oli paikalla rivi. Olin odottanut koko päivän yhtä hetkeä: pääsyä juttusille erään professorin kanssa, joka oli kulkenut mukana läpi koko opintojeni.

Minua oli alkanut kutkuttaa tohtorikoulu. Se tuntui salaseuralta. Ketä siihen kuuluu, mitä he oikein tekevät, ja miten sinne pääsee sisään? Gradu oli viimeistelyä vaille valmis, ja tiesin sen tulevan maaliin parhaalla arvosanalla, koska olin päättänyt etten lopeta ennen kuin se on täydellinen. Olin siis mielestäni juuri sitä ainesta, jota tuollainen seura etsii.

Kysyin professorilta, kannattaisiko minun opiskella tohtoriksi. Hän nauroi päin naamaa.

Ei ilkeästi. Häntä yksinkertaisesti nauratti, että joku haluaa noihin hommiin. Muitakin opettajia hymyilytti keskustelumme, ja minä jäin miettimään, olenko jotenkin epäkelpo tähän, vai onko kyse jostain aivan muusta. Mies oli tehnyt koko työuransa yliopistolla ja tuntui itse odottavan lähinnä eläkettä. Hän tiesi mistä puhui.

Salaseura, johon halusin sisään, ei näyttänyt haluavan minua. Se jäi vaivaamaan.

En tiennyt vielä, että myöhemmin törmäisin lukuun, joka ei sopinut lainkaan siihen mitä juuri olin kuullut.

Miksi juuri tohtorit eivät kehu tutkintoaan?

Melkein jokainen puolustaa omaa koulutustaan. Ammattikoulun käynyt puolustaa ammattikoulua, ekonomi kauppakorkeaa, lääkäri lääkistä.

Mitä pidemmälle ihminen on opiskellut, sitä lujemmin hän yleensä seisoo tutkintonsa takana.

Paitsi tohtorit. Heistä tuli ainoa porukka, joka katsoi minua silmiin ja sanoi: älä tee tätä. Toinen professori, tunnettu nimi omalla alallaan, sanoi sen minulle vielä suoremmin toisessa yhteydessä: tohtoriksi opiskelu on yhteiskunnan varojen ja oman ajan hukkaamista, ellet oikeasti halua tutkijaksi. Kysyin asiasta usealta tohtorilta ja professorilta. Vain yksi suositeli, ja hänkin oli kotoisin maasta, jossa titteliä kumarretaan syvempään kuin meillä.

Kun ryhmä, joka on nähnyt jonkin läheltä, varoittaa siitä yhdellä suulla, kannattaa selvittää mistä on kyse. Meille on nimittäin myyty yksi sääntö niin monta kertaa, ettei sitä enää tarkisteta: kouluta itsesi pidemmälle, niin pärjät paremmin. Sitä toistavat koulut, vanhemmat, poliitikot ja työnantajat, ja jokaisella on oma syynsä toistaa sitä. Kukaan ei ole varsinaisesti mitannut, pitääkö sääntö loppuun asti. Se vain kuulostaa oikealta. Tohtori on tuon säännön kruunu, pisin tie ja korkein arvo. Jos sääntö pitää, tohtorin pitäisi olla myös palkan kärjessä. Mutta aloin epäillä, ettei tutkinnon arvoa ratkaisekaan sen pituus vaan jokin aivan muu. Päätin ottaa selvää.

Näkykö ylin tutkinto palkassa?

Ei näy. Ei ainakaan keskimäärin.

Kun tohtoreita ja saman alan maistereita verrataan rinnakkain, palkkaero kutistuu lähes olemattomiin, ja uran alussa se on tohtoreilla jopa negatiivinen (Labore 2025). Tämä ei perustu kyselyyn vaan rekisteritietoihin, eli lähes koko väestön todellisiin ansioihin, joista on verrattu samalla alalla työskenteleviä tohtoreita ja maistereita. Luvut kertovat mitä he oikeasti tienaaavat. Mutta koska kyse ei ole kokeesta, jossa sama ihminen olisi käynyt läpi sekä maisterin että tohtorin, ne eivät todista, että ero johtuisi juuri tutkinnosta. Vertailu on silti oikea suunta. Yleensä tohtoria verrataan koko kansaan, ja silloin hän tienaa keskivertoa enemmän. Se ei kerro tutkinnosta juuri mitään, koska tohtoriksi ei päädytä sattumalta. Ne ominaisuudet jotka vievät tohtoriopintoihin, kuten lahjakkuus ja sinnikkyys, tuottavat tuloa muutenkin. Saman alan maisteriin vertaaminen vie osan tuosta valikoitumisesta pois, ei kaikkea. Ja se osa erosta, joka jää jäljelle, on pieni tai olematon.

Olen nähnyt saman ilman ainuttakaan taulukkoa, ostajan puolelta pöytää.

Muistan yhden rekrytoinnin. Pöydällä oli pino hakemuksia samaan tehtävään, ja kävimme niitä läpi yksi kerrallaan. Yhdessä ansioluettelossa luki tohtori. Joku pöydän ääressä sanoi ääneen sen, mitä muut ajattelivat: tämä on liian akateeminen tähän hommaan. Paperi liukui pinon pohjalle ennen kuin kukaan ehti lukea, mitä hän osasi. Ei osaaminen ratkaissut sitä hetkeä. Titteli ratkaisi.

Pienemmissä yhtiöissä olen kuullut saman ilman kiertelyä, ei tohtoreita kiitos. Ja kyllä, palkkasin itse kerran tohtorin. Sain fiksun ja motivoituneen ihmisen, mutta emme onnistuneet suuntaamaan sitä paloa sinne, minne yhtiö sitä tarvitsi. Osa siitä oli minun johtamistani, en pese käsiä-

ni. Mutta yksi oppi jäi käteen: tutkinnosta itsestään en maksaisi euroakaan päälle.

Tähän tarinan pitäisi loppua. Sitten katsoin, miltä tilanne näyttää aivan huipulla, pörssiyhtiöiden johdossa.

Mitä löytyy huipulta?

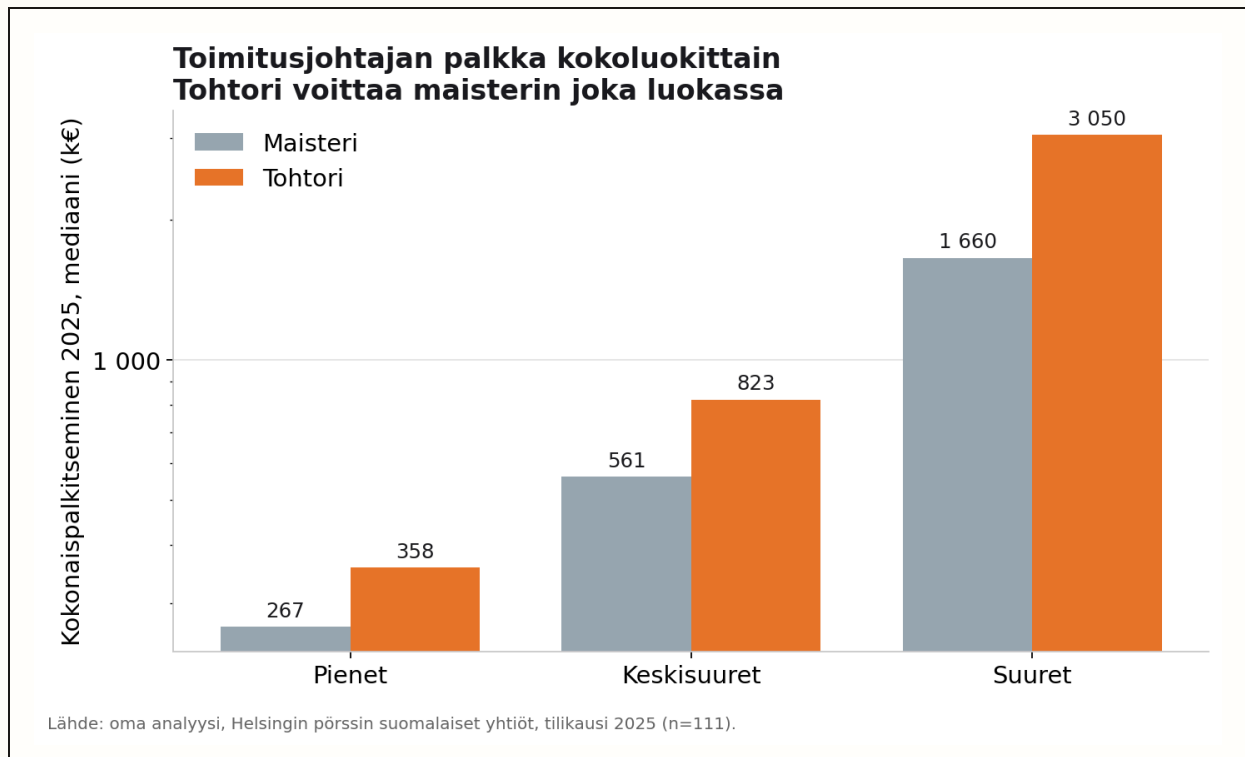
Kokosin jokaisen Helsingin pörssin suomalaisen yhtiön toimitusjohtajan. Kolmesataakolmekymmentäseitsemän ihmistä, koko maan yritysjohdon kärki. Kävin heidät läpi yksi kerrallaan ja merkitsin ylös korkeimman tutkinnon. Suurin osa oli maistereita ja diplomi-insinöörejä: vähintään maisterin tutkinto oli 88 prosentilla. Tohtoreita oli 21.

Kaksikymmentäyksi, kolmestasadasta. Siinä on jo tarina. Meille myydään tohtoria koulutuksen huippuna, mutta Suomen pörssin huipulla se on lähes olematon vähemmistö. Jos tutkinto olisi väylä johtoon, näitä pitäisi olla enemmän.

Vertailukelpoiset tilikauden 2025 palkat löytyivät 111 toimitusjohtajalta: sadalta maisterilta ja yhdeltätoista näistä tohtoreista. Vakioin yhtiön koon, koska koko selittää toimitusjohtajan palkasta noin kolme neljäsosaa. Ja tässä kohtaa arkijärki petti. Kun koko oli vakioitu, tohtorius oli yhteydessä noin kolmanneksen korkeampaan palkkaan. Sama titteli, joka äsken lensi rekrytoinnissa syrjään, kääntyi huipulla plussaksi.

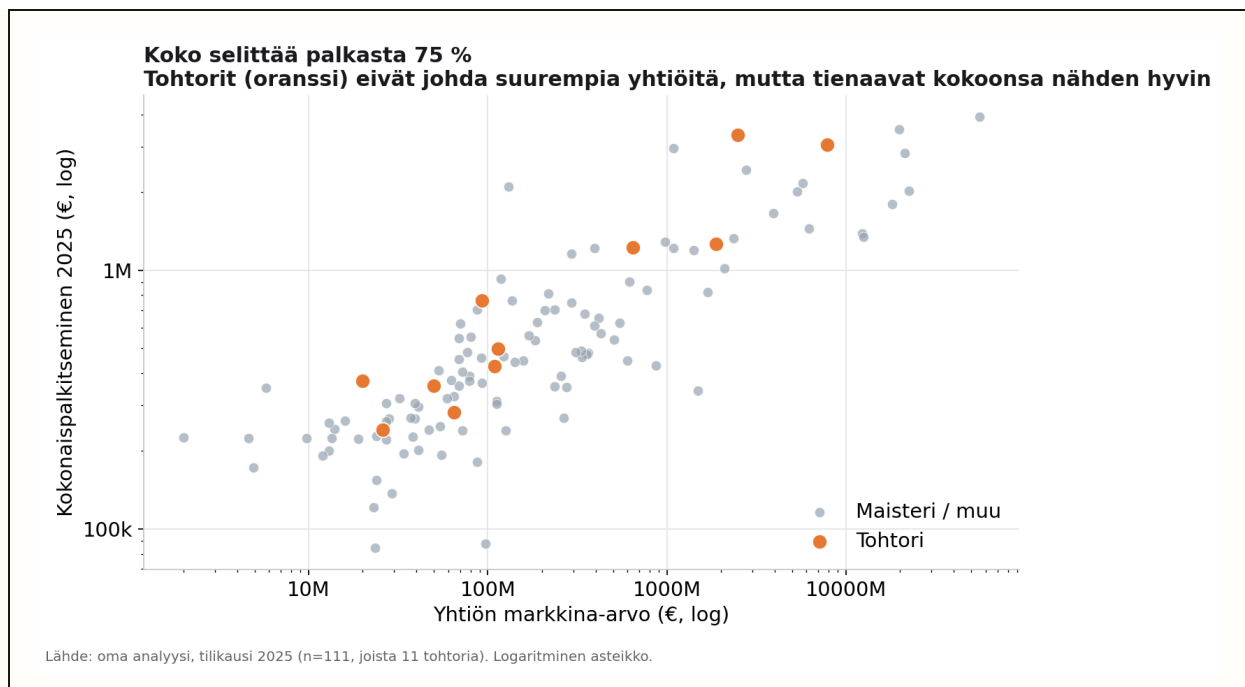
Sitä lukua on kuitenkin luettava varovasti, ja sanon sen ääneen, koska muuten pettäisin sinut. Se nojaa vain yhteentoista tohtoriin. Kun poistan kaksi yhtiötä, Orionin ja Kemiran, kolmannes kutistuu vajaaseen viidennekseen eikä ole enää tilastollisesti merkitsevä, ja koko vaihteluväli ulottuu muutamasta prosentista yli seitsemäänkymmeneen. Kyse on siis yhteydestä pienessä joukossa, ei todisteesta siitä, että tutkinto nostaisi

palkkaa. Heikko mutta rehellinen voittaa näyttävän mutta keksityn joka kerta.

Palkka kokoluokittain. Tohtorien mediaanipalkitseminen on maistereita korkeampi jokaisessa kokoluokassa. Lähde: oma analyysi, Helsingin pörssin suomalaiset yhtiöt, tilikausi 2025 (n = 111).

Mutta noiden yhdentoista sijoittumisessa on kuvio, ja se kuvio kertoo enemmän kuin itse prosentti.

Koko selittää palkasta 75 %. Tohtorit eivät johda suurempia yhtiöitä, mutta tienaaavat kokoonsa nähden hyvin. Lähde: oma analyysi, tilikausi 2025 (n = 111, joista 11 tohtoria).

Kuka tohtorista maksaa, ja miksi?

Ne yksitoista eivät ole levinneet tasaisesti pörssiin. He kasautuvat kahteen paikkaan. Toisessa ovat suuret tiedetalot kuten Orion ja Kemira, joissa tutkimus ei ole sivujuonne vaan koko liiketoiminnan ydin. Toisessa ovat pienet tutkimusyhtiöt kuten Faron ja Herantis, joita moni tohtoritaustainen toimitusjohtaja on itse perustanut. Näiden väliin, tavalliseen liiketoiminnan johtamiseen, tohtoreita mahtuu vähän.

Eikä kyse ole insinööritaustasta. Tekninen tai luonnontieteellinen tutkinto ei tuonut palkkaan senttiäkään lisää. Ratkaisevaa on tutkinnon taso nimenomaan siellä, missä tutkimus on itse myytävä tuote.

Ajattele tohtorintutkintoa työkaluna. Sen arvo ei ole työkalussa itsessään, vaan siinä, tarvitseeko sitä kukaan siinä työssä jota olet tekemässä. Kirurgin kädessä skalpelli on korvaamaton, kokin kädessä se on vain hankala veitsi. Samoin tohtori. Se ei ole yleispätevä leima hyvästä osajasta, vaan erikoistyökalu, joka on arvokas ainoastaan oikeassa työssä.

Siksi sama tutkinto sai kaksi eri hintaa. Kun karsin tohtoreita rekrytoinnissa, etsin ihmistä pyörittämään liiketoimintaa, en tekemään tutkimusta. Orion palkkaa tutkijan, koska sen tuote on tutkimus. Tohtorin hinnan ratkaisee ostaja, ei se joka tutkinnon on suorittanut.

Entä se rauhallinen tutkijaelämä?

Rahan takia tohtoriksi ei siis kannata lähteä. Tutkinto ei takaa parempaa ansiotasoa, ja voi olla jopa haitaksi. Jos motivaatio löytyy, sen on löydyttävä muualta.

Yleisin toinen syy on vapaus ja turva. Mielikuva on houkutteleva: saat tutkia mitä haluat, omaan tahtiin, ilman kvartaalin painetta niskassa. Myönnän, että se vetoaa minuunkin. Minulla on opiskeluajasta lämmin muisto. Pidin sen rytmistä, aamusta joka oli oma ja päivästä johon mahtui sekä treeni että lukeminen. Deadlineja oli, mutta ne eivät stressanneet liikaa, ja elämä oli mukavan tasapainoista. Mutta kun olen itselleni rehellinen, en taida kaivata itse tutkimista vaan juuri sitä tasapainoa. Se on kaunis muisto, ei työnkuva.

Ja työnkuva on karumpi kuin mielikuva. Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä noin 70 % on määräaikaississa työsuhteissa (Tieteentekijät). Koko palkansaajakunnassa vastaava osuus on noin 15 % (Tilastokeskus). Ala, jolle mennään vakauden toivossa, on siis Suomen epävakain. Vapauskin on osittain kulissi, sillä professorin ajasta tutkimusta on vain neljänneksestä kahteen kolmasosaan, ja loput on opetusta ja hallintoa, iso osa siitä rahoituksen hakemista. Rahoitus taas on kilpailu, jossa esimerkiksi Suomen Akatemian akatemiahankkeista rahoitetaan viime vuosina vain noin 15 % hakemuksista, karkeasti joka kuudes tai seitsemäs. Yhden hakukierroksen hylättyjen hakemusten valmisteluun arvioitiin kuluvan noin kolmen miljoonan euron edestä tutkijoiden työaikaa

(arvio, 2015). Tutkijat käyttävät siis valtavasti aikaa anoakseen lupaa tehdä sitä työtä, jonka takia alalle alun perin tulivat.

Tunnen miehen, joka teki tohtorin heti perusopintojen jälkeen ja unelmoi professorin urasta. Hän pääsi näkemään yliopistomaailman sisältä päin ja huomasi, kuinka hidasta ja kiittämätöntä työ oli. Yhden ainoan artikkelin läpi saaminen kesti ja kesti. Kun väitöskirja oli valmis, hän lähti heti muualle eikä palannut. Tutkinto tuli tehtyä, mutta tutkijaa hänestä ei tullut.

Työ ei myöskään ole niin rauhallista kuin kuvitellaan. Väitöskirjatutkijoilla on mitattu noin kaksi ja puoli kertaa enemmän mielenterveysoireita kuin muilla korkeasti koulutetuilla (Levecque ym. 2017; aineisto flanderilaisia tohtoriopiskelijoita). Se rauhallinen kuva on juuri sitä, kuva.

Niin, kannattaako?

Palataan alkuun, siihen tuoreeseen maisteriin, joka istuu kesäkuussa paperit kädessä ja miettii jatkaako.

Taloustieteen vastaus ei ole romanttinen, mutta se on rehellinen. Tohtorintutkinnon arvon ratkaisee se, tarvitseeko sen ostaja tutkimusta.

Useimmat työnantajat eivät tarvitse, joten he eivät siitä maksa, ja joskus se on suoranainen rasite. Ne harvat, joiden koko liiketoiminta on tutkimusta, maksavat siitä eniten. Tohtori ei siis ole varma sijoitus eikä turva-verkko, vaan erikoistyyökalu. Oikea kysymys ei ole kannattaako tohtori, vaan aiotko mennä sinne, missä tutkimus on tuote.

Kesäkuu 2026: maisterinpaperi kädessä.

Minä seisoin kesäkuussa juuri sellaisessa kuvassa, maisterinpaperi kädessä ja ruusu kourassa, ja mietin täsmälleen tätä. Päädyin toistaiseksi ei:hin. Minulle tohtori olisi harrastus, ei sijoitus, eikä harrastusta tarvitse perustella palkalla.

TAUSTAA LUKIJALLE

TIETOLAATIKKO

Mitä tutkija tekee, ja mitä siitä maksetaan

Katso, mistä tuon tutkinnon oikeasti saa. Väitöskirjatutkija tekee neljästä viiteen vuotta itsenäistä tutkimusta, opettaa, ja hakee rahoitusta. Palkka tulee

yliopistojen palkkausjärjestelmästä, ja väitöskirjatutkija asettuu sen alapäähän. Elokuussa 2026 avoinna ollut Tampereen yliopiston väitöskirjatutkijan paikka lupasi aloituspalkaksi 2 774 €/kk, joka nousee väitöksen edetessä. Moni tekee työn apurahalla, jolloin summa on samaa luokkaa mutta ilman kertyvää eläkettä: Koneen Säätiön väitöskirja-apuraha on 2 700 €/kk, Kulttuurirahaston noin 2 667 €/kk.

Se jää suomalaisen kokoaikaisen palkansaajan mediaanin alapuolelle, joka oli 3 611 €/kk vuonna 2024 (Tilastokeskus). Ihminen, jolla on takanaan viidestä kymmeneen vuotta huippukoulutusta, tienaa siis vähemmän kuin mediaani-suomalainen. Väitöksen jälkeenkään ei hypätä toiseen luokkaan: valmiin tutkijatohtorin palkka on noin 3 900 €/kk, yhä mediaanin tuntumassa tai alle. Väitöskirjavaiheen palkasta käteen jää noin 2 200 €/kk, jolla hoidetaan perheen perusmenot mutta ei suurta asuntolainaa. Se on toimeentulo, ei palkinto.

Lähteet: yliopistojen palkkataulukot 2025–2027 (JHL); Tampereen yliopiston rekryilmoitus 8/2026; Koneen Säätiö; Suomen Kulttuurirahasto.

Avoimia tutkijanpaikkoja (heinäkuu 2026)

Doctoral Researchers (30 paikkaa)

Helsingin yliopisto · ~2 900 €/kk · haku 31.8.2026

Postdoctoral Researcher, Space Physics

Oulun yliopisto · ~3 900 €/kk · haku 10.8.2026

Postdoctoral Researcher, Human Genetics

Itä-Suomen yliopisto · ~3 560–4 050 €/kk · haku 4.8.2026

Doctoral Researcher, Cancer Imaging

Itä-Suomen yliopisto · ~2 700–2 845 €/kk · haku 6.8.2026

Palkat yliopistojen palkkausjärjestelmästä (JHL 2025–2027); ilmoitukset yliopistojen rekrytointisivuilta, tilanne heinäkuu 2026.

Työpaperi ja menetelmä →

Aineisto, regressio, robustisuus ja rajoitteet. Voit lukea ja tarkastaa koko tutkimuksen.

Lähteet

Toimitusjohtajien palkka ja koulutus: Sieppi, työpaperi 2026, sieppi.fi/tohtorin-hinta (Helsingin pörssin suomalaiset yhtiöt, tilikausi 2025, n = 111, joista 11 tohtoria).

Tohtori vs. saman alan maisteri, palkka: Labore, Returns to doctoral education in Finland (Carnicelli & Suhonen 2025, kuvaileva rekisteritutkimus). labore.fi

Yliopistojen palkat: Sivistystyönantajat, palkkataulukot 2025–2027. Väitöskirjatutkijan esimerkki: Tampereen yliopiston rekryilmoitus 8/2026.

Apurahat: Koneen Säätiö; Suomen Kulttuurirahasto.

Määräaikaisuus: Tieteentekijät (yliopistot ~70 %); Tilastokeskus (koko työmarkkina ~15 %).

Suomen mediaanipalkka: Tilastokeskus, kokoajaisten palkansaajien kokonaisansioiden mediaani 3 611 €/kk vuonna 2024.

Rahoitusaste: Suomen Akatemia (akatemiahankeet ~15 %). Hakemusten työaikakustannusarvio: 2015.

Kuormitus: Levecque, Anseel, De Beuckelaer, Van der Heyden & Gisle 2017, Research Policy (flanderilaiset tohtoriopiskelijat, GHQ-12).